

Міністерство освіти і науки України

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ФІНАНСИ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

Код та назва спеціальності	072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Назва освітньої програми	Управління фінансами, банківська справа та страхування
Рівень освіти	Перший (бакалавр)
Форма навчання	Денна/заочна
Семестр	7
Кількість кредитів ЄКТС:	3
Форма підсумкового контролю	екзамен
Розробник програми	Тройнікова Олена Миколаївна к.е.н., доцент доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Обов'язкова : цикл професійної підготовки

Курс: 4 / Семестр: 7

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Тройнікова Олена Миколаївна к.е.н., доцент

Профайл викладача <https://kart.edu.ua/people/spivrobotniki-kafedri-ud-i-kf/page/2>

Контактна інформація - troinikovae@kart.edu.ua

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua>

Сторінка курсу в MOODLE <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=15268>

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Метою є: отримання знань з теорії та практики організації фінансової діяльності підприємств залізничного транспорту.

організації фінансових відносин підприємств залізничного транспорту.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

загальні компетентності (ЗК):

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів

господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК12. Здатність до розуміння специфіки функціонування фінансів залізничного транспорту та отримання навичків щодо проведення відповідних статистичних досліджень.

результати навчання (ПР):

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи, страхування та фондового ринку.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР24. Вміти проводити дослідження специфічних показників залізничної галузі з метою забезпечення стійкого фінансового стану.

ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Знання здобуті в процесі вивчення дисциплін за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти – ОК «Вступ до фаху», ОК «Фінанси», ОК «Статистика залізничного транспорту», ОК «Фінанси підприємств».

ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Освітні компоненти підготовки за ОС «магістр» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»: ОК Методологія наукових досліджень ОК Тарифоутворення та фінансове адміністрування залізниці та ОК «Фінансовий менеджмент на залізничному транспорті».

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Відповідно до резолюції ООН №70/1 та Указу Президента України №722/2019, освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку:

4 : забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;

7: забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;

8: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;

9: створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;

12: забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;

16: Сприяння побудові миролюбивого й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях.

Освітня компонента формує системне розуміння механізмів соціального страхування як інструменту сталого розвитку, соціальної безпеки та економічної стабільності. Через аналіз законодавства, практичні кейси, ситуаційні завдання, розгляд досвіду ЄС, проблем воєнного стану та повоєнного відновлення студенти навчаються оцінювати виробничі, суспільні процеси, Результати навчання передбачають здатність працювати в умовах реформування, сприяти досягненню Цілей сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль 1

Тема 1. Організація фінансів підприємств залізничного транспорту

Основні положення курсу. Мета, завдання, функції

Тема 2. Основні засоби та фінансування капітальних вкладень на залізничному транспорті.

Структура основних засобів залізниць. Класифікація. Види нарахування амортизації. Показники ефективного використання.

Тема 3. Оборотні засоби залізничного транспорту

Структура оборотних коштів залізниць. Класифікація. Показники ефективного використання.

Тема 4. Доходи залізниць

Доходи та доходні надходження. Особливості розподілу на залізницях.

Тема 5. Витрати залізничного транспорту

Класифікація витрат на залізницях

Тема 6. Собівартість продукції залізничного транспорту

Види собівартості продукції: виробнича і повна. Повна собівартість включає виробничу собівартість і витрати на реалізацію виробленої продукції. Розрахунок собівартості в залежності стадій залізничного транспортного процесу.

Тема 7. Система грошових розрахунків на залізничному транспорті

Система фінансово-економічних відносин на залізничному транспорті. Розподіл грошових потоків у галузі

Модуль 2

Тема 8. Грошові розрахунки за перевезення

Організація грошових розрахунків в Україні, основні принципи. Система і форми розрахунків за перевезення

Тема 9. Облік грошових коштів та розрахунків на залізничному транспорті

Визначення провізної плати. Порядок взаємних розрахунків між транспортними організаціями за перевезення вантажів.

Тема 10. Внутрішньогосподарські розрахунки залізничного транспорту
Принципи організації грошових і розрахункових операцій. Види внутрішньогосподарських розрахунків на залізничному транспорті

Тема 11. Особливості фінансування підприємств залізничного транспорту
Особливості організації перевізного процесу і господарський статус структур залізничного транспорту викликає необхідність перерозподілу певних витрат. Основою фінансування підприємств є затверджені показники витрат, які збалансовані з джерелами фінансування.

Тема 12. Джерела фінансування підприємств залізничного транспорту
Види. Власні кошти залізниць і структурних підрозділів кошти позабюджетних фондів; кредити банків та інших фінансових установ; облігаційні позики; лізинг.

Тема 13. Організаційно-методологічне забезпечення лізингових угод та їх використання у системі Укрзалізниці

Особливості лізингових угод, їх роль та значення для процесу перевезень

Тема 14. Інвестування залізничної галузі
Моніторинг інвестиційної діяльності на залізничному транспорті.
Діагностика інвестиційного потенціалу залізниць.

Тема 15. Фінансове планування на залізничному транспорті
Зміст, завдання та методи фінансового планування. Система фінансових планів на залізничному транспорті

Тема 16. Реформування залізничного транспорту України
Передумови впровадження ринкових перетворень на залізничному транспорті України

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- 1 Аналіз основних засобів
- 2 Аналіз оборотних коштів
- 3 Формування та розподіл доходів залізниць за вантажні перевезення
- 4 Формування та розподіл доходів залізниць за пасажирські перевезення
- 5 Формування витрат на залізничному транспорті
- 6 Організація розрахунків за перевезення на залізниці
- 7 Внутрішньогосподарські розрахунки залізничного транспорту

САМОСТІЙНА РОБОТА

Вид роботи	Сутність
Опрацювання теоретичного матеріалу	Самостійне вивчення основних понять, категорій і механізмів соціального страхування; аналіз законодавчих актів та нормативних документів; опрацювання рекомендованої літератури, електронних ресурсів і матеріалів, необхідних для засвоєння тем дисципліни.
Підготовка до практичних занять	Опрацювання методичних вказівок; виконання розрахункових завдань, аналіз ситуаційних кейсів і практичних прикладів; підготовка до обговорення тем і проблем соціального

	страхування; аналіз даних страхових фондів, законодавчих змін та актуальних подій у сфері соціальної політики.
Виконання індивідуальних завдань	Розроблення аналітичних або дослідницьких робіт; підготовка презентацій, порівняльних оглядів, аналітичних записок чи есе; виконання розрахункових робіт або міні-проектів щодо оцінки ефективності механізмів соціального страхування, у тому числі в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.
Підготовка до підсумкового контролю	Систематизація та узагальнення знань з усіх тем курсу; повторення ключових понять, законодавчих норм та практичних аспектів; виконання тестових і ситуаційних завдань; підготовка до комплексного оцінювання результатів навчання у формі екзамену.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

№	Тема	Лекції, год	Практичні, год	Самостійна робота, год	Всього, год
1	Організація фінансів підприємств залізничного транспорту	2/1		2/5	4/6
2	Основні засоби та фінансування капітальних вкладень на залізничному транспорті.	2	2/1	2/5	6/6
3	Оборотні засоби залізничного транспорту	2	2/1	2	6/1
4	Доходи залізниць	2/2	4/4	2/10	8/16
5	Витрати залізничного транспорту	2/1	2/1	2/10	6/12
6	Собівартість продукції залізничного транспорту	2/1	2	2/5	6/6
7	Система грошових розрахунків на залізничному транспорті	2/1		2/5	4/6
8	Грошові розрахунки за перевезення	2	2/1	4/2	8/3
9	Облік грошових коштів та розрахунків на залізничному транспорті	2		4/2	6/2
10	Внутрішньогосподарські розрахунки залізничного транспорту	2	1	4/5	7/5
11	Особливості фінансування підприємств залізничного транспорту	2		3/5	5/5
12	Джерела фінансування підприємств залізничного транспорту	2/1		3/5	5/6

13	Організаційно-методологічне забезпечення лізингових угод та їх використання у системі Укрзалізниці	2		3/5	5/5
14	Інвестування залізничної галузі	2		5/5	7/5
15	Фінансове планування на залізничному транспорті	2/1		5/5	7/6
		30/8	15/8	45/74	90

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/polozhennja-pro-oopnova-redakcija-2024.pdf>)

При викладанні освітньої компоненти для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінари дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання. Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної соціальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Формою підсумкового контролю є екзамен. Форма проведення семестрового екзамену – електронне тестування. При проведенні підсумкового контролю у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в базі електронних курсів системи дистанційного навчання Moodle для перевірки знань здобувачі освіти.

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання відповідно до Положення про контроль і оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>) та Порядку проведення заліково-екзаменаційної сесії в умовах воєнного стану https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/porjadok_sesija_vijskovij-stan.pdf

Максимальна кількість балів за модуль

Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль	
до 60	до 40	до 100	
Поточний контроль		7 семестр	
1 Виконання поточних кейс-завдань Складові: ● аналіз ситуації та ідентифікація проблеми; ● аргументація та логічність запропонованого рішення ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог		0 – 20 0 -4 0-10 0-3 0-2 0-1	
2 Виконання практичних робіт протягом модулю Складові: ● розуміння теоретичного матеріалу; ● правильність і повнота виконання розрахунків; ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог		0 – 20 0 -4 0-10 0-3 0-2 0-1	
3 Поточне тестування		0 – 20	
підсумок		мак 60	
Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	ECTS оцінка
відмінно – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
добре – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
задовільно - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
незадовільно - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в УкрДУЗТ
(<https://kart.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/05/polozhennja-pro-ooop-nova-redakcija->

[2024.pdf](#)) прозорість, неупередженість оцінювання досягнень студентів є одним із принципів забезпечення якості освітнього процесу

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту (далі – Університет) <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennja-pro-oop-ukrduzt-2021.pdf>

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 1 Що таке доходи залізниць. Їх структура.
- 2 Склад доходів залізниць
- 3 Структура доходів від вантажних перевезень .
- 4 Структура доходів від пасажирських перевезень.
- 5 Структура основних фондів залізничного транспорту.
- 6 Структура оборотних засобів залізничного транспорту
- 7 Що включають в себе експлуатаційні видатки залізниць.
- 8 Що відноситься до прямих видатків залізниць.
- 9 Що відноситься до загальновиробничих витрат залізниць.
- 10 На яких рівнях визначається собівартість залізничних перевезень.
- 11 Що таке маржинальні витрати.
- 12 Що собою представляє номенклатура витрат по основній діяльності підприємств залізничного транспорту.
- 13 Назвіть особливості інвестиційної діяльності залізничної галузі
- 14 Механізм інвестування на залізничному транспорті
- 15 Завданнями всієї системи фінансових органів залізничного транспорту є:
- 16 Основні принципи організації фінансів підприємств залізничного транспорту.
- 17 Показники стану та ефективності використання основних засобів залізничного транспорту.
- 18 Показники стану та ефективного використання оборотних коштів

залізниць

19 Собівартість залізничних перевезень . Основні методи

20 Система і форми розрахунків за перевезення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Офіційний сайт Укрзалізниці <https://uz.gov.ua/>
2. Зайцева І. Ю., Єршоміна М.О., Криворученко О.А. Фінанси залізничного транспорту: підручник Харків: УкрДУЗТ, 2017. 363 с.
3. Єршоміна М.О. «Собівартість і тарифи залізничного транспорту» опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни , УкрДАЗТ. Харків, 2012.
4. Колонка заступника Міністра фінансів Олександра Кави для "Інтерфакс-Україна" (26.08.2021) Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/kolonka_zastupnika_ministra_finansiv_oleksandra_kavi_dlia_interfaks-ukraina_26082021-3041
5. Про затвердження переліку робіт і послуг, що належать до основної діяльності залізничного транспорту, та Порядку перерозподілу надходжень доходу від основної діяльності залізничного транспорту URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-2011-%D0%BF#Text>
6. Методичні вказівки до контрольної роботи з дисципліни «Собівартість і тарифи залізничного транспорту» / укладач О. М. Тройнікова ; кафедра фінансів, обліку і аудиту. - Харків : УкрДУЗТ, 2023. 39 с.

Додаткова література:

- 7 Інструкція з статистичного обліку перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізницями України. К., 2005. 25с, Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства транспорту та зв'язку № 948 від 19.12.2022
- 8 Кірдіна О. Г. Управління витратами підприємств залізничного транспорту в контексті цифрових трансформацій: теоретико-методологічний аспект *Вісник економіки транспорту і промисловості* 2023. № 83. URL: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/83-1.pdf>

Інтернет-ресурси:

- 1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України);
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);
- 5 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 6 <https://uz.gov.ua/> (Офіційний сайт Укрзалізниці);
- 7 <https://mof.gov.ua/uk> (Міністерство фінансів України)

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріально-технічне забезпечення. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений

доступ до застосунків Microsoft Office: Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@ kart.edu.ua) на Office365.

Інформаційне забезпечення: конспект лекцій, електронна бібліотека навчальної літератури, презентації окремих тем, банк тестів, методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів

ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

Тройнікова О.М., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ВНЕСЕННЯ ЗМІН

Протокол засідання кафедри фінансів, обліку і аудиту № 1 від 29.08.2025 р.